

2022 RUSYA-UKRAYNA SAVAŞI'NA GİDEN SÜREÇTE RUSYA'NIN BÖLGEDEKİ ASKERİ HAZIRLIKLARI*

*Russia's Military Preparations in the Region Leading to Russo-Ukrainian War
of 2022*

Mehmet Erkan KILLIOĞLU**

Öz

2014 yılında Donbas bölgesinde çatışmaların başlaması ve daha sonra da Kırım'ın işgali ve ilhakıyla Ukrayna'yla de facto bir savaş içine girmiş olan Rusya, 2022 yılının Şubat ayında başlattığı genel bir işgal hareketi ile bu süreci sonlandırmaya çalışmıştır. Bu işgalin sebepleri arasında Ukrayna'nın Rusya açısından stratejik önemi, Rus devletinin büyük Rus ulusu algısı, bu kapsamda Ukrayna ve Belarus'un farklı bir etnik unsur olarak görülmedikleri için tek bir yönetim altında toplanmaları gerektiği düşüncesi de etkili olmuştur. Bu amaca ulaşmak için Rusya, bu bölgedeki askeri yapılanmasını 2014 yılından beri Ukrayna'ya karşı girişilecek hızlı ve kısa süreli bir saldırıya göre düzenlemiştir.

Anahtar Kelimeler: Ukrayna, Rusya, Baltık Bölgesi, Rus Askeri Bölgeleri, Donbas.

Abstract

The Russian Federation, which entered into a de facto war with Ukraine with the start of conflicts in the Donbass in 2014 and then the occupation of Crimea. Russia tried to end this de facto war with a general invasion that started in February 2022. Among the reasons for this occupation, the strategic importance of Ukraine for Russia, the perception of the Russian State that Ukraine, Belarus and Russia should be united under a single administration were also influential. In order to achieve this goal Russia organized its military according to a quick and short-term attack against Ukraine since 2014.

Keywords: Ukraine, Russian Federation, Baltic Region, Russian Military Districts, Donbas.

* Makale Geliş Tarihi: 31.08.2022 Yayına Kabul Tarihi: 15.12.2022

** Dr. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, e-posta: mehmeterkan@comu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-3146-2609.

2022 RUSYA-UKRAYNA SAVAŞI'NA GİDEN SÜREÇTE RUSYA'NIN BÖLGEDEKİ ASKERİ HAZIRLIKLARI

GİRİŞ

2014 yılının Ağustos ayının sonlarında muhalif Rus yazılı ve elektronik medyasında Rus askerlerinin Ukrayna'da çatışmalara fiilen katıldığı ve öldüğüne dair somut delillerin olduğu yönünde haber çıkmaya başlamıştır.¹ Aynı yılın bahar aylarında Ukrayna'nın Donbas bölgesinde başlayan ve özellikle Rus nüfusun çoğunlukta olduğu Donetsk ve Luhansk (veya Lugansk) bölgelerinde yoğunlaşan düşük yoğunluklu ve sınırlı savaş zaman zaman gündemden düşse de uluslararası siyasi sistemi meşgul eden önemli önemli güvenlik sorunlarından birisi olmuştur.²

Bölgede cereyan eden olaylara Batı Dünyası'nın perspektifinden bakıldığında Ukrayna, Sovyetler Birliği'nin dağılmasını takiben ortaya çıkan yeni ve sorunlu devletlerden bir tanesidir. Ülkenin bağımsızlık sonrasında karşı karşıya kaldığı sorunların neredeyse tamamı Sovyet döneminin olumsuz mirasının bir sonucudur. O dönemde baskısı sistem sayesinde kontrol edilen ve geri plana itilen bu sorunlar bağımsızlık sonrasında gün yüzüne çıkmıştır.³ Rusya, selefi olan Sovyetler Birliği döneminde bilinçli olarak oluşturulan bu yapıyı tekrar eski güç alanını oluşturmak ve bu ilkeleri kendi idaresinde toplamak için kullanmaya çalışmıştır. Ukrayna, Rusya açısından neden bu kadar önemlidir ve ne anlama gelmektedir? Bu durumu Zbigniew Brzezinski 1997 senesinde kaleme almış olduğu *The Grand Chessboard, American Primacy and Its Geostrategic Imperatives* adlı çalışmasında şu şekilde açıklamıştır:⁴

1 Nikolay Mitrokhin, "Infiltration, Instruction, Invasion: Russia's War in the Donbass", *Journal of Soviet and Post-Soviet Politics and Society*, 1(1), 2015, s. 219.

2 Miron Lakomy, "The Game of Ukraine: Conflict in Donbass As an Outcome of the Multilayered Rivalry", *Politeja*, 45, 2016, s. 280.

3 Taras Kuzio-Jennifer D. Moroney, "Ukraine and the West: Moving from Stability to Strategic Engagement", *European Security*, 10(2), 2001, s. 111-126.

4 Zbigniew Brzezinski, *The Grand Chessboard, American Primacy and Its Geostrategic Imperatives*, Basic Books, New York 1997, s. 46.

ULUSLARARASI KRİZ VE SİYASET ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

“Ukrayna, Avrasya satranç tahtasında yeni ve önemli bir bölgedir. Ülke, jeopolitik bir pivottur çünkü bağımsız bir devlet olması Batı'nın Rusya'yı dönüştürmesinde yardımcı olacaktır. Ayrıca Ukrayna olmadan Rusya bir Avrasya gücü ve imparatorluk olamaz.”

Batı tarafından çevrelendiği endişesi her geçen gün artan NATO'nun doğrudan kendi sınırına gelmesi sebebiyle tehdit altında olduğunu düşünen Rusya, 2008 yılında Gürcistan'a saldırdığında olduğu gibi, Ukrayna'ya da müdahil olmuştur. Bu müdahale o tarihte Batı'nın da tepkisini sınırlı tutmak için Donbas bölgesi ile sınırlandırılmıştır.

Donbas'ta başlayan sınırlı savaşı üç ayrı safhaya bölmek ve incelemek uygun olacaktır. Her safhada Rus ayrılıkçıların yanında farklı aktörler çatışmanın tarafı olmuştur. Çatışmanın ilk safhası 2014 yılının Nisan ayında başlamıştır. İlk başlarda Ukrayna merkezi hükümetine karşı silahlı bir başkaldırı şeklinde başlayan çatışmanın bu safhasında Donbas bölgesindeki Rus mafyası ve suç örgütlerine Rus devleti örtülü destek verme yoluna gitmiştir.

Bu kapsamda Rus istihbarat örgütleri ve Özel Kuvvetleri (*Spetsnaz*), ayrılıkçılara destek vermiştir. Bu yapılanma yine Rus devleti tarafından ülkenin dört bir yanından getirilen gönüllü savaşçılarla takviye edilmiştir. Bu dönemde Rus tarafının amacı bölgede Rus nüfusunun ekseriyette olduğu birkaç şehrin kontrolünü tamamıyla ele geçirmektir. Tüm bu sayılanlar sonraki yıllarda artan bir şekilde ülkeyi istikrarsızlaştırma ve 2022 senesinde gerçekleştirilmeye çalışılan ilhak planının bir parçası ve ilk adımıdır.⁵

Donbas'ın işgalinin ikinci safhası 2014 yılının Mayıs ayının ortalarında başlamıştır. Bu çerçevede gönüllüler ve *Spetsnaz*'ın Ukrayna güçlerine üstünlük kurmada beklenen başarıyı sağlamaması üzerine bölgeye

⁵ Mitrokhin, a.g.m., s. 220.

2022 RUSYA-UKRAYNA SAVAŞI'NA GİDEN SÜREÇTE RUSYA'NIN BÖLGEDEKİ ASKERİ HAZIRLIKLARI

Afganistan ve Çeçenistan'da savaşmış eski askerler ve Rus özel askeri şirketlerinin paralı askerleri ile Kozaklar gibi Rus aşırı milliyetçi gruplarının üyeleri Ukrayna'ya savaşmaya gönderilmiştir. İlk safhadakinden farklı olarak bu safhada Rus devletinin taraf olması ve görünürlüğü artmıştır. Çünkü ikinci safhada Ukrayna'ya sevk edilen yeni gönüllüler, daha önce 1990'lı yıllarda Yugoslavya İç Savaşı'na müdahil olma sürecinde olduğu gibi, Rusya'daki resmi askere alma şubeleri tarafından toplanmış ve cepheye gönderilmiştir.

Batı Dünyası'nı bu savaşa alıştırmaya çalışan ve her zaman yaptığı gibi Salam Dilimi taktiğini uygulayan Rusya, kendine yönelen cılız tepkiler üzerine çatışmaya olan dahlini aleni hale getirmekten çekinmemiştir. Rusya'nı açıktan müdahil olması üzerine Ukrayna Ordusu da Rus ikmal hatlarını kesme yoluna gitmiştir. İkmal hatlarının kesilmesiyle Donbas'ta zor duruma düşen ayrılıkçıları kurtarmak ve yenilmeleri önlemek için Rusya, çatışmayı daha da tırmandırmış ve 2014 yılının Ağustos ayının ikinci haftasından itibaren bölgeye düzenli ordu birliklerini de yollamaya başlamıştır.⁶ O dönemde durumunu topyekûn bir savaşa dönüşmemesi için yapılan arabuluculuk çalışmaları sonucunda 5 Eylül 2014 tarihinde Minsk'te hayli kırılğan bir ateşkes antlaşması imzalanmıştır.

Söz konusu anlaşma sonrasında ortaya çıkan durum ve statüko, Moskova açısından bir başarı olmuştur. Zira bu anlaşmayla Donbas bölgesinde Ukrayna'nın egemenliği fiilen askıya alınmıştır. Siyasi açıdan da süreç sürüncemede kalmaya devam etmiştir.⁷ Donbas'ta 2014 senesinde başlayan ama yapılan tüm girişimlere rağmen sürüncemede kalmaya devam eden sınırlı ölçekli savaş sonucunda 2019 yılına kadar geçen sürede 13.000'den fazla kişi ölmüştür. Bölgedeki gerginlik 2019 yılının Mart ayındaki Başkanlık ve aynı yılın Ekim ayında yapılan Parlamento

⁶ Mitrokhin, a.g.m., s. 247.

⁷ Mitrokhin, a.g.m., s. 220-221.

ULUSLARARASI KRİZ VE SİYASET ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

seçimleri sebebiyle yeniden tırmanmıştır. Bu dönemde çalışmanın konusu da olan Ukrayna sınır bölgesinde artan Rus askeri hareketliliği ve yığınağın yaklaşan bir savaşın habercisi olabileceği konusunda Ukrayna resmi makamları uluslararası kamuoyunu uyarmıştır.⁸ Bu konuda haksız olmadıkları da 2022 yılında ortaya çıkmıştır.

YÖNTEM

2014 yılında Donbas bölgesinde çatışmaların başlaması ve daha sonra da Kırım'ın işgali ve ilhakıyla Ukrayna ile "de facto" bir savaşa girmiş olan Rusya, 2022 senesinin Şubat ayında başlattığı kapsamlı bir işgal hareketiyle bu süreci sonlandırmaya çalışmıştır. Ancak planlanan ile sahada karşılaşılan durum, birbirinden oldukça farklı olmuş ve kısa sürede tamamlanacağı düşünülen işgale karşı beklenmeyen bir direniş olmuştur. Bu çalışmada bu topyekûn işgal girişimi değil de Rusya'nın 2014 yılından sonra Ukrayna özelinde nihai amacına ulaşmak için yaptığı hazırlıklar değerlendirilecektir. Bu kapsamda yapılan askeri hazırlıklar, yeni tertiplenme ve düzenlemeler incelenecek ve işgal sırasında bunlardan ne derecede yararlanıldığına bakılacaktır.

Bu çalışmada konuyla ilgili birincil ve ikincil kaynaklar taranmış, bu konuda yapılan çalışmalar, raporlar, gazete haberleri vb. literatür taramasından geçirilmiştir. Çalışmayı yazıya dökerken ise bilgilendirici ve açıklayıcı bir yaklaşım benimsenmiş, Rusya'nın Ukrayna'yı işgaliyle gündemden düşmeyen Doğu Avrupa'daki bu savaşın hazırlık aşamasının gelişimi konusunda okuyucunun bilgilendirilmesi amaçlanmıştır, daha sonra yapılacak olan çalışmalara da zemin hazırlanmaya çalışılmıştır. Makale, 2022 yılındaki işgale giden süreçteki askeri hazırlıklara dikkat çekmeyi

8 David Lewis, "Russia's Strategic Deterrence in Ukraine", *Security Insights*, George C. Marshall European Center for Security Studies, <https://www.marshallcenter.org/en/publications/security-insights/russias-strategic-deterrence-ukraine-0>, (Erişim Tarihi: 18.08.2022).

2022 RUSYA-UKRAYNA SAVAŞI'NA GİDEN SÜREÇTE RUSYA'NIN BÖLGEDEKİ ASKERİ HAZIRLIKLARI

amaçladığından dolayı sorunu kaynağı olarak görülen Donbas ve Kırım'ın işgali konulara da değinilmiştir. Ancak bu bilgilendirme çok geniş kapsamlı tutulmamış ve detaylı açıklamalara girilmemiştir. Odak noktası Rusya'nın askeri dönüşüm, yeni döneme adaptasyon çabaları ve olası tehditlere karşı hazırlıkları olmuştur.

RUSYA'NIN ASKERİ HAZIRLIKLARI

Ukrayna'nın coğrafi konumuna bakıldığında ülkenin Doğu Avrupa'da olduğu görülecektir. Ancak bununla birlikte bir ülkenin coğrafi konumu veya haritadaki yeri onun aidiyetini tasdik etmede tek başına yeterli olmamaktadır. Bu aidiyetin tespiti için ülkenin tarihi, siyasi ve jeopolitik bileşenlerinin de dikkate alınması gerekmektedir. İşte bu noktada Ukrayna'nın aidiyeti konusu ortaya çıkmaktadır. Ülkenin Avrupa kıtasına Doğu veya Merkezi Avrupa ülkesi olarak dâhil edilmesi konusu hala tam anlamıyla çözülmüş veya özellikle de Rusya tarafından kabul görmüş bir konu değildir.⁹

Rusya, giriş kısmında da değinilen jeopolitik sebepler başta olmak üzere dini ve kültürel sebeplerle Ukrayna'nın ayrı bir devlet olması durumunu kabul etmemektedir. Ukrayna'nın aidiyeti konusunun sürüncemede kalmasında ülke içindeki tarihi ve kültürel farklılıklar da etkili olmakta, bu durum da Rusya'nın ülkenin tamamında veya en azından Donbas bölgesinde hak iddia etmesi için gereken zemini hazırlamaktadır. Zira ülkenin doğu ve güney bölgesi tarihi açıdan da Rus etkisine açık olmuştur.¹⁰

9 Anatolii Romaniuk-Vitalii Lytvyn, "Historical and Current Geopolitical Positioning of Ukraine: Is It Central or Eastern Europe?", *Politeja*, 6(57), 2018, s. 150.

10 Oliver Corten, "The Russian Intervention in the Ukrainian Crisis: Was Jus Contra Bellum Confirmed Rather Than Weakened?", *Journal on the Use of Force and International Law*, 2(1), 2015, s. 18.

ULUSLARARASI KRİZ VE SİYASET ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

Ülkenin batı kesimi; yani Dnipro Nehri'nin sağ tarafı, Pravoberezhzhia, tarihi, siyasi ve fikri açıdan Orta Avrupa'ya yakındır. Bu iddianın en bilinen savunucularından birisi Paul Robert Magocsi'dir.¹¹ Dnipro Nehri'nin orta kısmı ve sol kıyısı, Livoberezhzhia ise tarihi olarak Bizans, Moğol, Osmanlı ve en son Rus idaresi altında kalmıştır. Bu durum, Rusya'nın hak iddialarında hareket noktası olmaktadır.¹² Bu iki bölge arasındaki farklar 2014 yılındaki Kiev Bağımsızlık Meydanı-Euromaidan olaylarından sonra daha belirgin hale gelmiş, bundan Kırım da etkilenmiştir.¹³

Rusya, 2008 senesinde NATO'ya üye olma niyetini yüksek sesle dillendiren Gürcistan'ı cezalandırmasıyla başlayan süreç Kırım'ın ilhaki ve Ukrayna'yı işgal girişimi ile devam etmiştir.¹⁴ Olayları başlatan Donbas bölgesi ve Kırım konusunu biraz açmak gerekirse; Rusya ile Ukrayna arasında sorun olan Kırım yarımadası 1954 yılında kendisi de aslen Ukraynalı olan Nikita Kruşçev'in Komünist Parti Genel Sekreterliği döneminde yapılan sınır düzenlemesi ile Ukrayna'ya devredilmiştir. O dönemde her ne kadar bu, Rusya'nın Ukrayna Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti'ne Rus-Ukrayna ilişkilerininin 300. yılı anısına bir hediye olarak takdim edilmiş olsa da mutlaka Sovyet Karadeniz filosuna uluslararası anlaşmalarla gelen sınırlamaları aşma gibi bir sebebi olması daha muhtemel durmaktadır.¹⁵ Zira o dönemde BM Genel Kurulu'nda SSCB'yi temsil eden üç cumhuriyet temsil etmektedir. Bunlar Rusya, Belarus ve Ukrayna'dır.

11 Konu hakkında detaylı bilgi için bkz. Paul Robert Magocsi-Geoffrey J. Matthews, *Historical Atlas of East Central Europe*, Washington University Press, Seattle 1995; Paul Robert Magocsi, *Historical Atlas of Central Europe*, Washington University Press, Seattle 2002; Paul Robert Magocsi, *The Roots of Ukrainian Nationalism: Galicia as a Ukraine's Piedmont*, University of Toronto Press, Toronto 2002; Paul Robert Magocsi, *A History of Ukraine: The Land and Its Peoples* University of Toronto Press, Toronto 2010; Paul Robert Magocsi, *Ukraine: An Illustrated History*, University of Toronto Press, Toronto 2014.

12 Romaniuk-Lytvyn, a.g.m., s. 151-153.

13 İbrahim Murat Şirin, "Öncesi ve Sonrası ile Ukrayna'da Maidan Süreci", İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul 2019, s. 56.

14 Catherine Harris-Frederick W. Kagan, *Russia's Military Posture, Ground Forces Order of Battle*, Institute for the Study of War, Washington 2018, s. 9.

15 Tatiana Buba, *Russo-Ukrainian Relations: Sevastopol and the Black Sea Fleet*, The Elliott School of International Affairs at George Washington University, Washington 2010.

2022 RUSYA-UKRAYNA SAVAŞI'NA GİDEN SÜREÇTE RUSYA'NIN BÖLGEDEKİ ASKERİ HAZIRLIKLARI

2014 yılında başkent Kiev'de birkaç ay süren gösteriler ve halk ayaklanmasından sonra 2014 senesinin 22 Şubat'ında Viktor Yanukoviç başkanlığındaki Rus yanlısı Ukrayna Hükümeti düşmüş ve Yanukoviç Rusya'ya kaçmıştır. 23 Şubat 2014 tarihinde ise ülkenin resmi dilinin Ukrain olması için bir kanun teklifi verilmiş ve bu teklif, Parlamento'dan geçmiştir. Ancak bu yasayı Rusya'yı daha fazla kışkırtmak istemeyen yeni devlet başkanı Oleksander Turchynov onaylamamıştır. Ancak bu durumun gündeme gelmesi bile Rusya'yı rahatsız etmeye yetmiştir. Bu sayılanlar yüzünden özellikle Rusya'ya yakın çevrelere göre Euromaidan olayları Batılı ülkeler ve onların istihbarat örgütleri tarafından planlanmış ve desteklenmiştir.¹⁶

Tüm fiili hareketlerini Sovyet sonrası alanda kalan etnik Rusların varlıklarını ve hakları koruma iddiasıyla meşrulaştırmaya çalışan Rusya, Ukrayna'da Rusça'nın resmi dil olmaktan çıkarılması talebini de başarılı bir şekilde kendi propagandası için kullanmış, Donbas'taki gayriresmi varlığını güçlendirme fırsatı olarak değerlendirmeye çalışmıştır. Bunun sonucunda Donbas ve Kırım'a resmi ve gayrinizami Rus güçleri akmaya başlamıştır. Rusya kendi güçlerinin firari devlet başkanı Yanukoviç'in talebi üzerine Ukrayna topraklarına geldiğini iddia etmiştir. 11 Mart 2014 tarihinde Kırım ve Sivastopol Cumhuriyeti ilan edilmiş, Rusya da bu ilanı hemen tanımıştır.

Beş gün sonra yapılan referandumla da Kırım Rusya'ya ilhak edilmiştir. Buna ek olarak aynı yılın Mart ayının sonlarında Odessa, Donetsk ve Lugansk'ta karışmış, bu sayılan yerlerdeki yerel lider ve kanaat önderlerinin bir kısmı Kiev'deki yeni hükümeti ülkenin meşru hükümeti olarak kabul etmediklerini ilan etmiştir. Bunu takiben sırasıyla 6 ve 27 Nisan'da önce Donetsk sonra da Lugansk veya Luhansk bölgesi Ukrayna'dan bağımsızlıklarını ilan etmiştir. Bu iki bölge 24 Mayıs 2014

¹⁶ Corten, a.g.m., s. 17-18.

ULUSLARARASI KRİZ VE SİYASET ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

tarihinde de “Halk Cumhuriyetleri Birliği” veya “Yeni Rusya” adı altında birleşmişlerdir.¹⁷ Bu gelişmeler üzerine 2015 yılının Ocak ayında başta Batılı ülkeler olmak üzere, Rusya’ya karşı ekonomik yaptırımlara gidilmesi uluslararası kamuoyunda kabul edilmiştir.¹⁸ Ancak bu yaptırımların yeterli ve etkili olacağı düşünülmüş olmalıdır ki, Rusya’nın Ukrayna’nın işgali, aynen Kırım konusunda olduğu gibi, ABD’ni ve İngiltere’yi hariç tutarsak Batı Avrupa ülkeleri tamamen hazırlıksız yakalanmış gibi durmaktadır.

Aynen Kırım’ın işgali ve ilhakkında olduğu gibi, bir oldubittiyle kısa sürede ülkeyi ele geçireceğini düşünen Rusya, kısa süreli ve hızlı gelişecek bir askeri saldırıya göre hazırlık yapmıştır. Fakat beklemediği bir tepki ve direnişle karşılaşan Rusya’nın önünde orta ve uzun vadede devam edecek bir yıpratma savaşı olduğu söylenebilir.

Bu noktada özellikle Avrupa kıtasındaki tek sınır ötesi toprağı olan Kaliningrad oblastını¹⁹ kaybetmek istemeyen ve eski Sovyet sınırları ve nüfus bölgelerini yeniden kurmayı amaçlayan Rusya, NATO üyesi olan Polonya ve Baltık ülkelerini (*Estonya, Letonya ve Litvanya*) tehdit etmekten geri durmamaktadır. Lakin Ukrayna’da ortaya çıkan durumdan sonra Baltık bölgesinde ikinci bir çatışmaya daha girmek Rusya açısından oldukça riskli bir durumu beraberinde getirecektir, özellikle de Finlandiya ve İsveç’in NATO’ya katılmalarından sonra, yine Rusya; bu bölgedeki askeri yapılanmasını 2014 senesinden beri Ukrayna’ya karşı girişilecek hızlı ve kısa süreli bir saldırıya göre düzenlemiştir. Keza ülkenin tamamını ele geçirmek adına yapılan ilk saldırı da bu şekilde cereyan etmiş, görülen direniş ve doğa şartları yüzünden değiştirilmiştir.²⁰

17 Şirin, a.g.t., s. 62.

18 Corten, a.g.m., s. 18-19.

19 Eski Könisberg. Prusya’nın başkenti ve Immanuel Kant’ın mezarının da olduğu bir bölgedir.

20 Harris-Kagan, a.g.e., s. 9.

2022 RUSYA-UKRAYNA SAVAŞI'NA GİDEN SÜREÇTE RUSYA'NIN BÖLGEDEKİ ASKERİ HAZIRLIKLARI

RUS ASKERİ DOKTRİNİ

Rus askeri planlama ve stratejisinin şekillenmesinde birkaç faktör etkili olmaktadır. Gerek Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin gerekse de Rusya Ordusu'nun Genelkurmay Başkanı Valeri Gerasimov Ukrayna'da amaca ulaşmak için konvansiyonel savaş taktikleri yerine hibrit savaş metotlarının kullanılmasının daha uygun olacağı noktasında hemfikirdirler. Zira hibrit savaş stratejisinin hem maliyeti konvansiyonel olana göre daha düşüktür. Yine bu sayede Rus Ordusu'nun NATO güçleri ile doğrudan karşı karşıya gelme ihtimali de asgariye indirilebilecektir. Gerasimov bu kapsamda hazırladığı ve kendi adıyla anılan stratejisini 2013 senesinde kamuoyuna duyurmuştur.²¹

Rusya, teknik olarak Kırım'ı ilhak ettiğinden ve Donbas bölgesinde örtülü bir savaş yürütmeye başladığından beri Ukrayna ile savaş halindedir. Rusya'nın ilk kez 2014 yılında başladığı bu dolaylı müdahale Euromaidan Olayları'ndan sonra Rusya yanlısı olan Yanukoviç'in iktidarı kaybetmesinden sonra hızlanmıştır. Yine Ukrayna'da yaşanan renkli devrime bir tepki olarak Kırım'ı bir oldubitti sonucunda işgal etmiştir.²² Kırım'ın ilhakından sonra Rus devleti; Kozaklar, Rus özel askeri şirketleri, gönüllüler ve özel kuvvet askerlerinden oluşan karma bir askeri gücü Kırım ve Donbas'a yığmıştır. Nihai amaç aynen Kırım'ın işgalinde olduğu gibi hızlı bir şekilde Donbas ve Ukrayna'nın ele geçirilmesidir. Ancak görüldüğü üzere bu strateji başarılı olamamıştır. Donbas bölgesinde Ukrayna Hükümeti'nin kontrolü sınırlı olsa da Rus güçleri, Donbas bölgenin tamamında kontrolü ele geçirememiştir.

21 Valery Gerasimov, "The Value of Science is in the Foresight, New Challenges Demand Rethinking the Forms and Methods of Carrying Combat Operations", *Military Review*, 2016, s. 23-29; Charles K. Bartles, "Getting Gerasimov Right", *Military Review*, 2016, s. 30-38.

22 Harris-Kagan, a.g.e., s. 9

Tarihi olarak Sovyet ve Rus askeri komuta kademesi askeri yığınak planlaması konusuna büyük önem verir ve askeri güçlerini de buna göre hazırlar.²³ Ancak Genelkurmay Başkanı Gerasimov zırhlı birlikler kökenli bir subaydır. Kırgızistan'ın başkenti Bişkek'teki Firunze Askeri Akademisi'nden mezun olmuştur. 2022 yılında yapılan saldırıda Rus birliklerinin hareket tarzı ve verdikleri kayıplar dikkate alındığında piyade birliklerinin saldırı planlaması sürecine tam anlamıyla vakıf olmadığını düşünülebilir. Zira kendisinden bir önceki Genelkurmay Başkanı olan Anatoli Serdyukov'un (2008-2012) değiştirdiği sistemi Savunma Bakanı Sergey Şoygu ile yeniden eski haline getirmekle meşgul olmuştur. Ancak 2012 senesinden bu yana Genelkurmay Başkanı olduğu için Rus Ordusu'nun modernizasyonu sürecinde fiilen yer almıştır.²⁴

RUS ORDUSU'NU MODERNİZE ETME ÇABALARI

Rusya Ordusu, kendisini değiştirmeye ve geniş kapsamlı konvansiyonel savaşlarda olduğu kadar hibrit savaşları da yürütebilir hale gelmeye çalışmaktadır. Bu noktada 2014 yılından sonra Ukrayna, Donbas bölgesi merkezli çatışma iki ülke arasında fiili savaşa dönüştüğü dönem hariç, Rus Ordusu için iyi bir test sahası olmuştur. Ukrayna'daki Rus işgal çabası Rus Ordusu'nun geliştirdiği taktiklerin beklenildiği kadar iyi olmadığını göstermiştir. Fakat bu noktaya gelene kadar Rus Ordusu paramiliter grupları da kendi komuta kontrol yapısına entegre etmeye ve idare etmeye çalışmıştır.²⁵

23 Harris-Kagan, a.g.e., s. 10. Ayrıca konu hakkında detaylı bilgi için bkz. David M. Glantz, *Operational Art and Tactics*, Defense Technical Information Center, Fort Leavenworth, Kansas 1988.

24 Harris-Kagan, a.g.e., s. 10.

25 Franklin Holcomb, "The Kremlin's Irregular Army: Ukrainian Separatists Order of Battle", *The Institute for the Study of War*, <https://www.understandingwar.org/backgroundunder/kremlin%E2%80%99s-irregular-army-ukrainian-separatist-order-battle>, (Erişim Tarihi: 18.08.2022).

2022 RUSYA-UKRAYNA SAVAŞI'NA GİDEN SÜREÇTE RUSYA'NIN BÖLGEDEKİ ASKERİ HAZIRLIKLARI

Bu kapsamda Rusya, Ukrayna Donbas ve Suriye İç savaşı sırasında bu yapıyı test etmiş ve mükemmelleştirmeye çalışmıştır.²⁶ Kremlin, eşzamanlı olarak ordusunu da modernize etmeye ve savaş esnasındaki komuta-kontrol ve koordinasyonu arttırmaya çalışmıştır. Bu kapsamda tümen ve kolordu komuta kademeleri kara birliklerinin organizasyonunda ön plana çıkarılmıştır. Bu örgütlenmeden beklenen sonuç ise savaş ortamında hızlı karar alma ve gelişen durumlara tepki verme imkânının geliştirilmesidir. Zira Rus devlet bürokrasisinde genel kabul gören düşünce Rusya Ordusu'nun 2014 yılı öncesinde Gürcistan'da iyi bir performans sergilemediğidir. Bu yüzden de özellikle Ukrayna Donbas'taki çatışmada eksiklerini tespit ve telafi etmeye çalışmıştır. Ancak bu noktada mali kaynak sıkıntısı ortaya çıkmaktadır. 2008 senesindeki ekonomik krizinden sonra Moskova yönetimi de dünya genelinde tüm devletlerin yaptığı gibi mali kaynaklarını yeniden düzenlemeye daha verimli kullanmaya çalışmıştır. Bu durumdan savunma harcamaları da payını almıştır.

Rusya'nın savunma yapılanmasının başındaki isimler olan Savunma Bakanı Şoygu ve Genelkurmay Başkanı Gerasimov, Rus Ordusu'nu modernize etme, geniş kapsamlı konvansiyonel ve hibrit savaşları yürütme becerisini kazanmasını sağlayacak bir dizi askeri reformu ve bunlara ayrılan kaynaklarda kesintiye gitmiştir.²⁷

Rusya Ordusu, Sovyet döneminden sürdürülemez bir askeri yapı devralmıştır. Bu yapı 2008 yılındaki Gürcistan işgali sırasında iyi bir performans sergileyememiştir. Bu dönemde Moskova yönetimi, konvansiyonel kara, hava ve deniz güçlerine ek olarak özel kuvvet birliklerini de Gürcistan sınırına yığmış, Gürcistan'ı Batı ile entegrasyon

26 Sergey Sukhankin, "Russian Electronic Warfare in Ukraine: Between Real and Imaginable", *Eurasia Daily Monitor*, <https://jamestown.org/program/russian-electronic-warfare-ukraine-real-imaginable/>, (Erişim Tarihi: 18.08.2022).

27 Harris-Kagan, a.g.e., s. 10.

çabasını daha ileri noktalara götürmemesi konusunda uyarmıştır. Bundan sonra da bilindiği üzere Abhazya ve Güney Osetya'nın bağımsızlığını tanımıştır.²⁸

Rusya, her ne kadar kolay bir zafer kazanmış olsa da sahada yaşananlar Rus Ordusu'nun askeri açıdan geri kalmaya başladığını göstermiştir. Özellikle komuta-kontrol ve lojistik konularındaki aksaklıklar, tıpkı 2022 yılında Ukrayna işgalinde olduğu gibi, ciddi sorunlara yol açmıştır.²⁹ Bu dönemde ülke içinde silahlı kuvvetlerin yeni dönemin şartlarına uygun hale getirilmesi için reforma ihtiyacı olduğu görüşü ön plana çıkmaya başlamıştır. Lakin 2008 senesindeki ekonomik kriz, özellikle petrol ve doğalgaz gelirine bağımlı olan Rus ekonomisini zora sokmuştur. Bu yüzden Rus devleti, askeri harcamalar da dâhil olmak üzere, her kalemde tasarrufa gitmek zorunda kalmıştır. Bu noktada Rusya'daki askeri reform çabasının fikir babası ve 2008-2012 yılları arasında Savunma Bakanlığı yapmış olan Anatoli Serdyukov'un ismini hatırlamak yerinde olacaktır.

Dönemin Savunma Bakanlığı görevini yürüten Serdyukov göreve geldikten sonra reform girişimlerini başlatmıştır. Ancak Serdyukov da mali kaynak sıkıntısıyla mücadele etmek zorunda kalmıştır. 2008 senesindeki Rusya'nın Gürcistan'ı işgali sırasında ordunun eksikliklerini gören Serdyukov, Sovyet döneminin alışkanlıklarını sürdüren büyük ve hantal Rusya Ordusu'nu çevik ve her an muharebeye hazır bir askeri güç haline getirmeyi kendine hedef olarak belirlemiştir. Örgütlenmesi ve organizasyon yapısı Soğuk Savaş sonrası dönemin değişen şartlarına göre düzenlenecek Rus Ordusu, hızlı hareket edebilen ve kuvvet kaydırabilen çevik bir güç haline gelecektir.³⁰ Bu amaca ulaşabilmek ve askeri

28 Harris-Kagan, a.g.e., s. 10.

29 Ariel Cohen-Robert E. Hamilton, *The Russian Military and the Georgian War: Lessons and Implications*, Strategic Studies Institute, US Army War College, Carlisle, PA 2011.

30 Martin Russel, *Russia's Armed Forces: Reforms and Challenges*, European Parliamentary Research Service, 2015.

2022 RUSYA-UKRAYNA SAVAŞI'NA GİDEN SÜREÇTE RUSYA'NIN BÖLGEDEKİ ASKERİ HAZIRLIKLARI

harcamaları azaltabilmek için Serdyukov, o dönemde 1,3 milyon olan Rusya Ordusu'nun mevcudunun 2016 yılında 1 milyona indirmeyi önermiştir. Yine harcamaların azaltılması kapsamında personel giderlerinin düşürülmesi ve ordu yapısının reforme edilmesi adına subay sayısının da azaltılmasını teklif etmiştir.³¹ Bu önerilerinin daha iyi anlaşılabilmesi için bu noktada Rusya'nın askerlik sistemi hakkında kısa bir bilgilendirme yapmak uygun olacaktır.

RUSYA'NIN ASKERLİK SİSTEMİ

Rus Ordusu, Sovyetler Birliği'nin dağılmasından ve Soğuk Savaşın sona ermesinden sonra ortaya çıkan yeni uluslararası ortama uygun profesyonel unsurları da bünyesinde barındıran bir ordu yapılanması kurmaya ve askerlik sistemi geliştirilmeye çalışılmaktadır. Rusya'yı bu değişime iten temel sebep Sovyet döneminin bakiyesi olarak miras alınan ve artık sürdürülemez hale gelen askerlik sistemi olmuştur.

Soğuk Savaş döneminde, Rusya'nın selefi olan Sovyetler Birliği İkinci Dünya Savaşında elde edilen tecrübelerden faydalanarak bir Soğuk Savaş dönemi stratejisi geliştirmiştir. Bu stratejinin ana fikrini gelecekte Batı Dünyası ve NATO'yla yaşanacak olası bir çatışmada, nükleer silahlara başvurulmazsa, İkinci Dünya Savaşında olduğu gibi tümenler, kolordular ve ordular gibi büyük askeri formasyonların yoğun bir şekilde kullanılacağı olmuştur. Bu büyük askeri birliklerin düşman hatlarını yarması ve başarıya ulaşması için çok hızlı hareket etmek zorunda olacaktır. Bu yüzden dönemin Sovyet siyasi ve askeri eliti gelecekteki savaşlarda kullanılacak ordunun İkinci Dünya Savaşı sırasında silahaltına alınan ordu ile benzerlikler göstermesi gerektiğinde hemfikir olmuştur. Ancak ülkenin ekonomik yapısını çökertmeden böyle büyük bir gücü beslemek ve göreve

31 Rod Thornton, *Military Modernization and Russian Ground Forces*, Strategic Studies Institute, US Army War College, Carlisle, PA 2011.

ULUSLARARASI KRİZ VE SİYASET ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

hazır tutmak oldukça külfetli olmuştur. Fakat beraberinde getirdiği tüm zorluklara rağmen Sovyetler Birliği bu askerlik sistemini değiştirmemiştir. Zira yeni bir sisteme geçmenin çok daha maliyetli olacağı düşünülmüştür.

Bu sisteme göre, askerlik çağına gelen tüm erkekler iki yıl süreyle zorunlu askerlik hizmeti yapmıştır. Yükümlüler terhis edildikten sonra da harbe hazırlık seviyelerinin yüksek tutulması adına belirli zamanlarda seferberlik tatbikatı için geri çağırılmıştır.³² Askerlik hizmetinin yapılması ve büyük bir ordunun sürekli NATO ile savaşa hazır tutulması için planlanan bu sistemin Kızılordu'nun astsubay kadroları için olumsuz sonuçları olmuştur. Sovyet askeri sisteminde subay ve er olarak sınıflandırma olması sebebiyle Kızılordu'da İkinci Dünya Savaşı sırasında ortaya çıkan astsubay sınıfı terhis edilmiştir.³³

Kurulan bu sistem Sovyet Ordusu'nun modernleşmeye çalıştığı 1960 ve 1970'li yıllarda bir dizi sorunla karşılaşmıştır. İleri teknoloji ürünü olan ve çalıştırılması uzmanlık gerektiren silahların kullanımı ve bakımı uzmanlaşmış ve yetişmiş bir kadro gerektirmeye başlamıştır. Batı ordularında bu tür silahların kullanımını çoğunlukla astsubaylar yaparken Sovyet Ordusu'nda bu sınıfın bulunmaması sebebiyle bu tür silahları da subaylar kullanmış bu da iş yüklerinin artması sebep olmuştur. Sovyet askeri liderliği, söz konusu uygulamanın insan kaynağının verimsiz bir şekilde kullanımına sebep olduğunun farkındaydı. Bu yüzden çavuş kadroları ihdas edilmiştir. Bu kadrolara zorunlu askerlik hizmetini tamamlamış olanlar arasından seçim yapılmıştır. Ancak bu yeni grup subaylar tarafından kabul görmemiştir.

32 Lester W. Grau-Charles K. Bartles, *The Russian Way of War, Force Structure, Tactics, and Modernization of the Russian Ground Forces*, Foreign Military Studies Office, Fort Leavenworth 2016, s. 3.

33 Daha önce Sovyet Ordusu'nda olduğu gibi, Rusya Ordusu'ndaki en küçük birliğlere dahi subaylar komuta etmektedir. Konu hakkında detaylı bilgi için bkz. Viktor Leonov, *Blood on the Shores: Soviet Naval Commandos in World War II*, Naval Institute Press, Annapolis 1993; Grau-Bartles, a.g.e., s. 3; Mehmet Erkan Killioğlu, "Rus Gönüllü Savaşçılar ve Rusya'da Özel Askeri Şirketlerin Ortaya Çıkışı", *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 32(2), 2022, s. 636-637.

2022 RUSYA-UKRAYNA SAVAŞI'NA GİDEN SÜREÇTE RUSYA'NIN BÖLGEDEKİ ASKERİ HAZIRLIKLARI

Çavuşlara bazı teknik işler ve zaman zaman küçük askeri birliklerin komutası gibi görevler verilmiştir ama bu kalıcı bir uygulama olmamıştır.³⁴ Rusya'da 2008 yılında gerçekleştirilen askeri reformlarla tüm çavuş kadroları kaldırılmış ve yerlerine astsubay kadroları ihdas edilmiştir.³⁵

SERDYUKOV REFORMLARI

Rusya'nın askerlik sistemi hakkında bu bilgilendirmeden sonra Serdyukov ve onun reform çabalarına geri dönmek gerekirse; Savunma Bakanı Serdyukov reform çabaları kapsamında personel harcamalarında kesintiye gitmesine ek olarak ordunun kuvvet yapısında da revizyona gitmeye çalışmıştır. Bu kapsamda Rusya geneline dağılmış olan ve sayıları altı olan stratejik ordu komutanlıklarının sayısını da dörde düşürmüştür. Bunlar sırasıyla Batı, Güney, Doğu ve Merkez Bölge Komutanlıklarıdır.³⁶ Tümen komuta kademesi kaldırılmış ve komuta-kontrol kademesi sadeleştirilmiştir. Bu durumun bir tek istisnası Doğu Askeri Bölgesi bünyesinde bulunan 18. Makineli Tüfek Topçu Tümeni'nin lağvedilmemesi ve mevcut hali ile korunmasıdır.³⁷

Serdyukov, yapılan düzenlemelerle Rus ordu birliklerini tugay seviyesinden itibaren doğrudan ordu komutanlıklarına bağlı hale getirmiştir.³⁸ Bu düzenleme ile Serdyukov ordu yapılanması içinde ana taktik askeri birlik olarak bağımsız tugay yapılanmasını ön plana çıkarmaya çalışmıştır.³⁹ Bu bağımsız birliklerin kendi kendisine yetecek ateş desteği ve lojistik imkânlarla sahip olması öngörülmüştür.⁴⁰

34 Christoper N. Donnelly, *Red Banner: The Soviet Military System in Peace and War*, Jane's Information Group, Coulsdon, Surrey 1988.

35 Grau-Bartles, a.g.e., s. 3; Killioğlu, a.g.m., s. 637.

36 Harris-Kagan, a.g.e., s. 10.

37 Tümen mevcut durumda Ukrayna'da görev yapmaktadır.

38 Thornton, a.g.e.

39 Jim Nichol, *Russian Military Reforms and Defense Policy*, CRS Report for Congress, Congressional Research Service, 2011.

40 Harris-Kagan, a.g.e., s. 11.

ULUSLARARASI KRİZ VE SİYASET ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

Askeri harekâtların sevk ve idaresinde komutanlıkların önemli ama yeteri kadar takdir edilmeyen bir rolleri olmaktadır. Komutanlıklar zafer veya yenilgide belirleyici olabilmektedirler. Yapılan araştırmalar bir askeri birlik komutanının kontrolünü kaybetmeden üç ila beş arasında askeri birliği idare edebildiğini göstermektedir.⁴¹ Ancak tarihteki büyük komutanlar (Yavuz, Kanuni, Yıldırım Bayezid, Napolyon vb.) daha büyük sayıdaki güçlere kumanda etmişlerdir. Ancak bu kontrol ve idare her zaman başarılı olduğu anlamına gelmemektedir. Bu nokta Serdyukov reformlarının yumuşak karnıdır. Onun önerdiği askeri reform kapsamında birçok askeri birlik doğrudan ordu komutanlıklarına bağlanmıştır. Bunun sonucunda vakit kaybetmemek için ortadan kaldırılan ara komuta kademesi yokluğu ordu komutanlıklarının iş yükünün çok artmasına sebep olmuştur.

Söz konusu girişim sonucunda mali kaynaklardan tasarruf edilmiştir ama ordu üst kademesinin iş süreçleri yönetilemez hale gelmiştir. Bu yüzden Rus askeri bürokrasisi Serdyukov'un reform çabalarına karşı direnç göstermiş ve muhalefet etmiştir. Gerasimov ve Soygu da Serdyukov'un reformlarının iptali için gereken desteği ordu kademesine sağlamıştır. Yine Şoygu-Gerasimov ikilisinin girişimleri ile tümen karargâhları yeniden kurulmuştur.

Bu noktada birlik karargâhlarının kuruldukları yerler Rus askeri düşünce ve stratejisi ve gelecekte olacaklar hakkında konunun uzmanlarına fikir vermiştir. O dönemde Donbas bölgesinde çatışmalar devam ettiği için birlik karargâhları Ukrayna sınırına yakın bölgelerde tesis edilmiştir. Ancak Baltık sınırına yakın bölgelerde askeri birlikler yeniden düzenlenmemiş ve Sovyet dönemindeki yapısını neredeyse hiç değişmeden muhafaza etmiştir.⁴²

41 William G. Pierce, *Span of Control and the Operational Commander: Is it More Than Just a Number?*, School of Advanced Military Studies, United States Army Command and General Staff College, Fort Leavenworth, Kansas 1991, s. 7.

42 Harris-Kagan, a.g.e., s. 11.

2022 RUSYA-UKRAYNA SAVAŞI'NA GİDEN SÜREÇTE RUSYA'NIN BÖLGEDEKİ ASKERİ HAZIRLIKLARI

RUSYA ORDUSU'NUN UKRAYNA SINIRINDAKİ KUVVET YAPISI (2014-2022)

Rusya'nın mevcuttaki dört askeri idare bölgesinden birisi olan Batı Askeri Bölgesi NATO güçleriyle mücadeleden ve eski Sovyet idaresi ve nüfuz bölgesi sınırları içerisinde kalan ülkelerdeki Rus etkisinin sürdürülmesinden sorumludur. Bu genel amaca ek olarak özel olarak da Ukrayna ve Kaliningrad oblastının korunmasından da ayrıca sorumludur. Bu özelliğinden dolayıdır ki Batı Askeri Bölgesi tüm askeri bölgeler içerisinde en fazla askeri birliğe sahip olan bölgedir. Moskova'nın savunmasından sorumlu olan I. Muhafız Tank Ordusu ve St. Petersburg şehri ile Ukrayna ve Belarus sınırının savunmasından sorumlu olan 20. ve 6. Karma Birlik Ordusu da Batı Askeri Bölgesi komutanlığına bağlıdır.

Ayrıca Trandinyester ve Moldova'daki Rus birlikleri de Batı Askeri Bölgesinin idaresi altındadır.⁴³ Bu askeri birlikler Rusya'nın ismi geçen bölgelerdeki siyasi ve askeri varlığını devam ettirmesi için gerekli görülmektedir. Ukrayna konusuna gelirsek bu birlikler Rusya'nın Ukrayna'yı güneybatı istikametinden tehdit etmesine imkân vermektedir. Rusya, Avrupa'daki tek sınır ötesi toprağı olan Kaliningrad oblastında da önemli miktarda asker bulundurmaktadır. Bu mevcudiyetini son yıllarda bölgeye stratejik hava ve deniz silahları da konuşlandırarak daha da arttırmıştır.⁴⁴ Ek olarak bölgedeki Rus kara birlikleri de olası bir savaş halinde Kaliningrad'ı savunacak ve Polonya ve Litvanya'yı tehdit edecek şekilde yerleştirilmiştir.⁴⁵

43 Harris-Kagan, a.g.e., s. 12.

44 Dave Majumdar, "U.S. Air Force Fears Russia's Lethal S-400 in Europe", *The National Interest*, <https://nationalinterest.org/blog/the-buzz/us-air-force-fears-russias-s-400-europe-14883>, (Erişim Tarihi: 19.08.2022); "Russia Moves Nuclear-capable Missiles into Kaliningrad", Reuters, <https://www.reuters.com/article/us-russia-usa-missiles-confirm/russia-moves-nuclear-capable-missiles-into-kaliningrad-idUSKCN1280IV>, (Erişim Tarihi: 19.08.2022).

45 Harris-Kagan, a.g.e., s. 12.

ULUSLARARASI KRİZ VE SİYASET ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

Rus 20. Karma Birlik Ordusu ve ona bağlı birlikler, Ukrayna'daki Rus güçlerinin desteklenmesinden sorumludur. Bu yüzden ordu karargâhı, 2015 yılında Ukrayna sınırından ortalama 780 km uzaktaki Nizhny Novgorod'tan 193 km mesafedeki Voronezh'e nakledilmiştir. Bu hamleyle o dönemde Doğu Ukrayna'da süren çatışmada kullanılacak askeri birliklerle ihtiyaç duyacakları lojistik desteğin daha kolay idaresi planlanmıştır. Ordunun iki tümeni bulunmaktadır. Bunlardan biri olan 3. Mekanize Piyade Tümeni'nin karargâhı da Ukrayna sınırına 75 km mesafededir.

Tümen idaresindeki iki alay ise Ukrayna sınırına 48 km mesafedeki Valuiki'dedir. Diğer birlik olan 144. Mekanize Piyade Tümeni ise genel olarak Belarus sınırının güvenliğini sağlamaktadır ancak Rusya ve Beyaz Rusya'nın bir birlik kurmasından sonra daha çok Ukrayna sınırına odaklanmıştır. Tümen karargâhı ise o dönemde Belarus sınırına 96 km mesafede yer alan Yelnya şehrinde yer almaktadır. Ancak savaş öncesindeki dönemde 144. Tümen, Ukrayna sınırına 46 km mesafedeki Kintsy'de iki alay bulundurmıştır. 20. Karma Birlik Ordusu da Ukrayna sınırına yakın bölgelerde 6 alay bulundurmıştır. Bu sayede Rus birlikleri özellikle 2022 senesindeki işgal sırasında hızlı bir şekilde Kiev, Harkiv ve Luhansk gönderilmiştir.⁴⁶

Rusya Ordusu'nun daha önce de ifade edildiği üzere, Transdinyester bölgesinde de askeri mevcudiyeti vardır. Bu bölgede bulunan iki mekanize piyade taburunun da Ukrayna'yı olası bir çatışmada kuzeybatıdan tehdit etmesi (özellikle Odessa'yı) ve kuvvetlerini bölmesi amaçlanmıştır.⁴⁷ Ancak bu birlikler 2022 yılındaki işgal hareketi sırasında beklemede kalmış, şartların olgunlaşmaması sebebiyle Odessa'ya doğru harekete geçememiştir.

⁴⁶ Harris-Kagan, a.g.e., s. 12.

⁴⁷ Harris-Kagan, a.g.e., s. 12.

2022 RUSYA-UKRAYNA SAVAŞI'NA GİDEN SÜREÇTE RUSYA'NIN BÖLGEDEKİ ASKERİ HAZIRLIKLARI

Rusya Güney Askeri Bölgesi sınırları içerisinde yer alan Rostov şehrinde konuşlu Rus 8. Karma Birlik Ordusu'nun 150. Mekanize Piyade Tümeni de dört alayını Ukrayna sınırına 30-50 km mesafede konuşlandırmıştır. Bu birlikler 2022 saldırısında Azak denizine ulaşmak ve Mauripol'u kuşatmak için yapılan saldırıda kullanılmışlardır.

Bu sayılanlara ek olarak Kırım'da bulunan Rus 22. Ordu'suna bağlı bağımsız keşif tugayı da kuzeyden Ukrayna'nın merkezi bölgesindeki Rus birliklerini desteklemekte kullanılmıştır. Bu güçler ve arazideki dağılımları ile özellikle de Donetsk ve Lugansk'tan oluşan Donbas bölgesindeki Ukrayna güçlerine karşı konvansiyonel tehdit oluşturmakta kullanılmıştır. Ancak hepsi yeniden Sovyet dönemindeki askeri yapılanmaya göre düzenlenmiştir. Buradaki askeri yerleşim tipik bir Sovyet askeri harekât planlaması örneğidir. Düşmanı aynı anda birkaç yönden tehdit etmeyi amaçlayan bu strateji Rus ordu birliklerinin özellikle de ülkenin batı kesimin ele geçirilmesi girişimi sırasında uğradığı insan ve malzeme kayıplarından sonra sorgulanır hale gelmiştir.⁴⁸

Ukrayna'nın işgal girişimi ile gerginleşen ABD, NATO, AB ve Rusya ilişkileri, Rusya'nın Polonya ve Baltık ilkelerini de tehdit etmesi üzerine gözlerin bu bölgeye de çevrilmesine sebep olmuştur. Rusya, Ukrayna'yı işgal girişiminin de daha önce Abhazya, Güney Osetya ve Kırım örneğinde olduğu gibi sorunsuz ve kısa sürede sonuçlanacağını düşündüğü için Baltık devletleriyle olan sınır bölgesindeki askeri birliklerinde reform yapmayı Ukrayna'nın ilhakının sonrasına bırakmıştır.

Burada dikkate değer olan nokta Estonya-Rusya sınırına 36 km mesafedeki Pskov'da konuşlu 76. Muhafız Hava İndirme Tümeni'nin lağvedilmemesi ve Sovyet dönemindeki yapılanmasını korumasıdır. Bu bölgeyi koruyan 6. Karma Birlik Ordusu bünyesinde bulunan iki bağımsız mekanize piyade tugayından birisi Estonya sınırından 110 km mesafedeki

48 Frederick W. Kagan, "The Rise and Fall of the Soviet Operational Art, 1917-1941", Robin Higham ve Frederick W. Kagan, der., *The Military History of Soviet Union*, Palgrave Macmillan, New York 2002, s. 79-92.

ULUSLARARASI KRİZ VE SİYASET ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

Luga'da diğeri ise yine Estonya sınırından 272 km mesafede ve St. Petersburg'un kuzeyinde kalan Kamenka'da bulunmaktadır. Kaliningrad oblastında ise bir mekanize piyade alayı, bir mekanize piyade tugayı, deniz piyade tugayı vardır ve bu birliklerin idare edildiği karargâh merkezi de Litvanya sınırından 80 km mesafededir.⁴⁹

Rusya, Ukrayna'nın işgali öncesinde Baltık bölgesine askeri yığınak yapmamıştır. Rusya'nın izlediği politikaya göre önce Ukrayna'nın işgali tamamlanacak ve Batı Dünyası'nın bu durumu hazmetmesi için bir süre geçmesi gereklidir. Daha sonra da sıra Baltık bölgesine gelecektir. Ancak olaylar planlandığı şekilde gelişmediğinden ve taraflar arasındaki artan gerilim sebebiyle bu bölgedeki birlikler de takviye edilmiştir. Ukrayna işgali öncesinde bölgede Baltık devletleri sınırına yakın üç mekanize piyade tugayı, bir mekanize piyade alayı, üç hava indirme alayı bulunduran Rusya bu birlikleri takviye etmiştir.⁵⁰

Baltık bölgesindeki Rus askeri birliklerinin olası bir askeri harekâtı üç ayrı ekseninde ve Rus askeri stratejisi gereği düşmanı azami derecede baskı altına almak için eş zamanlı olarak kuzeyden Estonya'ya Pskov'dan Letonya'ya ve kuzeye, Kaliningrad'tan ise Litvanya'ya doğru olacağı öngörülmüştür. Bu sayede Suwalki Koridoru⁵¹ işgal edilecek ve Polonya

49 Harris-Kagan, a.g.e., s. 12.

50 Harris-Kagan, a.g.e., s. 12.

51 "Suwalki Koridoru veya Gediği 96-100 km genişliğinde bir alandır. Polonya ve Orta Avrupa'dan Baltık ülkelerine karayolu ve demiryoluyla ulaşmanın sağlandığı tek nokta olması sebebiyle bölgenin güvenliği ve bağımsızlığı açısından büyük önem taşıyor. Rusya, olası bir çatışma durumunda Suwalki Koridoru'nu kontrol altına alması halinde, izole haldeki Kaliningrad oblastı ile doğrudan kara bağlantı kuracak Baltık ülkelerini Avrupa'nın geri kalanından ayıracaktır. Suwalki Koridoru, Rus tehdidine karşı NATO topraklarındaki en savunmasız bölge olarak kabul edilmektedir. Koridor, iki şeritli bir yol ve bir demiryolu hattı içeren, korunması zor, düz, eski tarım arazilerinden oluşan bir bölgedir." Zamira Rahim, "The Suwalki Gap: The Most Vulnerable Stretch of Land in Europe", *Time Magazine*, <https://time.com/4675758/suwalki-gap-europe-photos/>, (Erişim Tarihi: 22.08.2022); John Letzing, "The Suwalki Gap: Why This Small Part of Europe Could Have Global Implications" *World Economic Forum*, <https://www.weforum.org/agenda/2022/07/suwalki-gap-russia-belarus-lithuania-sanctions-ukraine/>, (Erişim Tarihi: 22.08.2022); John R. Deni, "NATO Must Prepare to Defend Its Weakest Point-The Suwalki Gap", *Foreign Policy*, <https://foreignpolicy.com/2022/03/03/nato-must-prepare-to-defend-its-weakest-point-the-suwalki-corridor/>, (Erişim Tarihi: 22.08.2022).

2022 RUSYA-UKRAYNA SAVAŞI'NA GİDEN SÜREÇTE RUSYA'NIN BÖLGEDEKİ ASKERİ HAZIRLIKLARI

ile Baltık devletlerinin bağı kopartılacak aynı zamanda Kaliningrad'ın izolasyonu da sona erecektir. Bu plana hazırlık ve Batı Dünyası'na gözdağı vermek adına Belarus ve Rus Orduları, 2021 yılının Eylül ayında 12.000 asker ve 950 aracın katıldığı *Zapad* tatbikatını düzenlemiştir. Bu tatbikatta Rus ve Belarus birlikleri, Belarus topraklarından Kaliningrad oblastına ulaşmak ve Baltık ülkelerinin Polonya'yla bağlantısı koparmak için başlatılan bir saldırıyı simule etmiştir. Saldırının nihai amacı beklenildiği üzere Suwalki Koridoru'nu kapatmak olmuştur.⁵²

Her üç Baltık devletinin işgali ve NATO'nun tepki vermesinin önlenmesi için saldırının olabildiğince hızlı olması önemlidir. Diğer türlü Rusya Batı Askeri Bölgesi içindeki birlik kaydırmaları hem zaman alacak hem de NATO'nun neler olduğunu anlaması ve ona göre pozisyon almasına sebep olacaktır.⁵³

Ukrayna'nın işgali öncesinde Baltık bölgesindeki tüm Rus birliklerinin karargâhları sınırdan 80 km gerideki güvenli bölgelere taşınmış ve aralarındaki koordinasyon arttırılmaya çalışılmıştır. Baltık sınır bölgesinde Rus hava indirme, özel kuvvet ve bağımsız mekanize piyade tümenleri yoğun olarak bulunurken, Rusya Ukrayna sonrasındaki dönem için bölgede uygulamayı planladığı hibrit savaşın altyapısını da hazırlamaya çalışmıştır.⁵⁴

Baltık bölgesi bu şekilde güvenceye alındıktan sonra Ukrayna'da yapılan önemli askeri operasyonlarda Spetsnaz ve Rus hava indirme birlikleri kullanılmış, bu birlikler yolu açmış onların ele geçirdiği yerlerde alan kontrolünün sağlanması için daha sonra piyade birlikleri ve zırhlı birlikler getirilmiştir.⁵⁵

52 Elif Tektaş, "Baltıkların Anahtarı: Suwalki Koridoru", ANKASAM, <https://www.ankasam.org/baltiklarin-anahtari-suwalki-koridoru/>, (Erişim Tarihi: 22.08.2022); Tolga Sakman, "Rusya-NATO Krizinde Hazır Cephe: Suwalki Koridoru", DİPAM, <https://dipam.org/rusya-nato-krizinde-hazir-cephe-suwalki-koridoru/>, (Erişim Tarihi: 22.08.2022).

53 David A. Shlapak ve Michael Johnson, *Reinforcing Deterrence on NATO's Eastern Flank: Wargaming the Defense of the Baltics*, Rand Corporation, Santa Monica, CA 2016.

54 Harris-Kagan, a.g.e., s. 14.

55 Holcomb, a.g.m.

ULUSLARARASI KRİZ VE SİYASET ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

Bu noktada Ukrayna'daki savaştan sorumlu olan askeri birim Rusya Güney Askeri Bölgesi Komutanlığı olmuştur.⁵⁶ Söz konusu komutanlık 2022 yılından önceki süreçte Ukrayna'da düzenlenen askeri operasyonlarda önemli rol oynamıştır. Güney Askeri Bölge Komutanlığı, yine Rusya Batı Askeri Bölgesi Komutanlığı ile birlikte Ukrayna Ordusu'nun yok edilmesi ve ülkenin işgali için hazırlıklar yapmıştır. Bu kapsamda 2017 yılında karargâhı Ukrayna sınırından 115 km mesafede (Rostov oblastında) 8. Karma Birlik Ordusu kurulmuştur. Konvansiyonel bir savaşa göre hazırlanan bu yeni ordu grubu bir bağımsız mekanize piyade tugayı ve 150. Mekanize Piyade Tümeni'nden oluşmaktadır. Tümeni önemli yapan ise idaresi altındaki iki mekanize piyade ve iki zırhlı (tank) alayının savaş tecrübesine sahip olmasıdır. Bağımsız piyade tugayı Volgograd'ın gerisini tutacak şekilde yerleştirilmiştir. Ayrıca Güney Askeri Bölgesi Komutanlığı, Güney Osetya ve Abhazya'daki milis güçlerini de Rus Ordusu'na entegre etmeye ve bu sayede Gürcistan'ı baskı altında tutmakla görevlidir.⁵⁷

Kuzey Kafkasya'da ise Stavropol'da 49. ve Vladikavkaz'da 58. Karma Birlik Orduları bulunmaktadır. Bunlardan 49. Ordu'ya bağlı iki mekanize piyade tugayı, bir bağımsız Spetsnaz alayı olası bir saldırıda batıda Kırım, kuzeybatıda Rostov ve Doğu Ukrayna'ya ve güneye takviye olarak gönderilmek üzere yerleştirilmiştir. 58. Ordu idaresi altındaki 42. Deniz Piyade Tümeni'nin üç alayı Çeçenistan'da, bir bağımsız mekanize piyade tugayı Vladikavkaz ve Dağıstan'dadır. O dönemde olası bir Ukrayna saldırısına hazırlık için yakın bölgelere kaydırılmışlardır.⁵⁸ 2022 yılında cereyan eden işgal girişimine kadar Rusya'nın Ukrayna'yı çevreleme ve yalnızlaştırma adına yaptığı askeri hazırlıklar yukarıda anlatıldığı şekilde cereyan etmiştir. Bu hazırlıklardan 2022 senesinin Şubat ayında "Özel Askeri Operasyon" adı altında başlayan işgal sırasında faydalanılmış,

56 Rusya Güney Askeri Bölgesi Komutanlığı, Türkiye, Gürcistan ve Kafkaslardan da sorumludur. Konu hakkında detaylı bilgi için bkz. Harris-Kagan, a.g.e., s. 14.

57 Harris-Kagan, a.g.e., s. 15.

58 Harris-Kagan, a.g.e., s. 15.

2022 RUSYA-UKRAYNA SAVAŞI'NA GİDEN SÜREÇTE RUSYA'NIN BÖLGEDEKİ ASKERİ HAZIRLIKLARI

24 Şubat tarihinde Ukrayna-Rusya ve Ukrayna-Belarus sınırını geçen 130.000'den fazla Rus askeri 2014 yılından bu yana hazırlanılan işgali başlatmıştır.⁵⁹

Bilindiği üzere bu işgal hareketi, dört cephe şeklinde cereyan etmiştir. Bunlar; kuzey, kuzeydoğu, doğu ve güney cepheleridir. Kuzey Cephesi'nde Belarus sınırından başkent Kiev'e doğru Rus 29. 35 ve 36. Orduları ilerlemeye çalışmıştır. Kuzeydoğu istikametinde Rus topraklarından hareket eden askeri birlikler Kiev'e doğru 41. Karma Birlik Ordusu ve 2. Muhafız Karma Birlik Ordusu'nun öncülüğünde ilerlemeye çalışmıştır. Doğu cephesinde ise Batı Askeri Bölgesi Komutanlığı'na bağlı olan 1. Muhafız Tank Ordusu, 6. ve 20 ordular Harkiv'e ilerlemiş ve Donbas ötesine geçmeye çalışmıştır.

Güney istikametinde ise Rus güçleri batıda Odessa, kuzeyde Zaporizhzhia, doğuda Mauripol'a ilerlemiştir. Güney Askeri Bölgesine bağlı 58., 49. ve 8. Ordular ile VDV 7 Hava İndirme Tümeni ile VDV 11. Hava İndirme Tugayı bu bölgede saldırının yükünü çekmiştir.⁶⁰ Bilindiği üzere bu saldırılar kuzeyde ve başkent Kiev çevresinde başarısız olmuş ve Rusya güçleri Donbas ve Azak Denizi bölgesinde ele geçirdiği topraklara yoğunlaştırmayı seçmiştir. Zira Donbas bölgesi ve uzun bir mücadeleden sonra ele geçirilen Mauripol şehri Ukrayna'nın önemli sanayi bölgeleridir. Ayrıca önemli bir Rus veya Rusça konuşan nüfusu barındırmaktadır. Azak Denizi yoluyla Karadeniz'e ulaşma imkânı vermeleri de Rusya açısından önemlerini arttırmaktadır.⁶¹

59 James A.Green vd., "Russia's Attack on Ukraine and Jus Ad Bellum", *Journal on the Use of Force and International Law*, 9(1), 2022, s. 4-10.

60 Seth G. Jones, "Russia's Ill-fated Invasion in Ukraine", *CSIS*, <https://www.csis.org/analysis/russias-ill-fated-invasion-ukraine-lessons-modern-warfare>, (Erişim Tarihi: 02.08.2022).

61 Şirin, a.g.t., s. 62.

SONUÇ

Ukrayna coğrafi konum olarak Rusya ve Avrupa arasında stratejik bir noktada bulunduğunu söylemek yanlış olmaz. Yukarıda da değinildiği üzere, Rusya tarihi olarak da Ukrayna'yı kendisi ile Batı veya diğer olası düşmanları arasında bir tampon bölge veya ön cephe olarak görme eğilimindedir. Bu düşünce etimolojiye de yansımıştır. Öyle ki Ukrayna tabirinin Rusça'daki anlamı "sınır ülkesi, uç ülkesi"dir.

Etnik köken açısından da bakıldığında Ukraynalılar ve Rusların Slav kökenli olması, konuşulan dillerin birbirine yakınlığı ve Sovyet döneminde Rusların diğer devletler rehberlik etme-Büyük Kardeş olma iddiası da Rusya'nın bu bölgeye sahiplenmesi ve Ukrayna'yı ayrı bir devlet olarak görmeye tahammül edememesi ile sonuçlanmaktadır. Bu durumu bir örnekle açıklamak gerekirse Almanya Şansölyesi Schröder Ukrayna işgali ile ilgili olarak basına yaptığı bir açıklamada Rusya Devlet Başkanı Putin'e, Rusya'nın en önemli sebep olarak öne sürdüğü Ukrayna'nın NATO üyeliği konusu ile ilgili olarak Batılı ülkeler ve NATO'nun yazılı teminat verdiğini ifade etmiştir.

Söz konusu teminata göre, Ukrayna 30 yıl kadar NATO'ya üye olamayacaktır. Ancak yine Alman Devlet Başkanı Putin'in bu teminatlara rağmen bildiğini okuduğunu ve Ukrayna'yı işgal emri verdiğini, kendi itirazına da esasen Ukrayna ve Belarus'un bir devlet bile olmadığı cevabını verdiğini açıklamıştır. Bu anekdot Rus devletinin Yakın Çevresine bakışını ve buradaki olayları ele alış şeklini göstermesi ve şu an yaşananların anlamlandırılması açısından önemlidir. Rusya bu hissiyatın etkisi ve yönlendirmesi ile bölgedeki askeri yapısını planladığı saldırıya göre değiştirmiş ve uygun zaman geldiğini düşündüğü anda da harekete geçmiştir.

2022 RUSYA-UKRAYNA SAVAŞI'NA GİDEN SÜREÇTE RUSYA'NIN BÖLGEDEKİ ASKERİ HAZIRLIKLARI

2021 yılının sonlarına doğru özellikle Batı medyasında Rusya'nın Ukrayna'yı işgal etmeyi planladığı yönünde haberler çıkmaya başladığında ülke, 2014 yılındaki Donbas olayları ve 2015 senesinde Kırım'ın ilhakından sonra yeniden uluslararası kamuoyunun gündemine gelmiştir. İlk başlarda sansasyonel olarak görülen bu haberlerin 2022 yılının Şubat ayında başlayan işgal ile doğru olduğu ortaya çıkmıştır.

İşgalin görünürdeki sebepleri Ukrayna'nın Rus azınlığın yaşadığı Donbas bölgesini ele geçirmek ve bu bölgede yaşayan etnik Rusların haklarını ellerinden alma yönündeki girişimleri, yine Ukrayna'nın Batı, NATO ve AB ile artan ikili ilişkileridir. Bunlara ek olarak ülkedeki Rus azınlık ile Rus yanlılarını da baskı altına almak isteyen Neonazi gruplarının varlığı yönündeki iddialar ve bu grupların faaliyetlerin sonlandırılması gerektiği şeklinde Moskova'nın savunduğu argüman, Rusya'nın gerekçeleri arasında yer almıştır.

Yine 2014 yılında Euromaidan Olayları ve Rusya yanlısı Yanukoviç'in ülkeyi terk etmesinden bir gün sonra Ukrayna Parlamentosu'ndan geçen ülkede tek resmi dilin Ukrain olması ve Rusça'nın resmi dil olmaktan çıkarılması kararı da durumu daha da ciddileştirmiştir. Yaşanan olaylar ülkenin enerji hatları, güvenlik açısından hâkim ve önemli stratejik konumuyla birleştiğinde Ukrayna'nın bağımsız ve hele birde NATO üyesi ve Batı yanlısı bir ülke olması halinde ortaya çıkacak stratejik derinlik eksikliği birleşince Rusya'nın görmezden gelemeyeceği ciddi bir güvenlik sorununu ortaya çıkarmıştır. Bu yüzden Rusya, 1993 yılında ilan etmiş olduğu Yakın Çevre (Blizhniye Zarubezhiye) doktrininde de ifade ettiği üzere eski Sovyet toprakları ve nüfuz alanına geri dönmeyi kendisine öncelikli amaç olarak belirlemiştir.

ULUSLARARASI KRİZ VE SİYASET ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

Söz konusu amaca ulaşmak için Rusya, fiili hareketleri ani; ancak kademeli olarak ve zamana yayarak yapma yolunu seçmiştir. Bu yaklaşımına da yakın zamandaki en iyi örneklerden birisi 2008 senesindeki Gürcistan işgali verilebilir. Bir haftadan biraz fazla süren bu işgal ile Rusya, Gürcistan'ın NATO üyeliği konusu gündemden düşürmüştü, Güney Osetya ve Abhazya bölgeleri de bu ülkeden koparmıştır. Bu stratejiye bir diğer örnek ise 2014 yılında Donbas olayları ile başlayan Ukrayna'yı çevreleme politikası ve işgal sürecidir. Rusya yine süreci zamana yayarak özellikle Batı Dünyası'nın tepkisini asgari ölçüde tutmaya çalışmıştır.

Bu kapsamda Ukrayna'yı çevreleyen güçlerini yeniden yapılandırmış ve işgale hazır hale getirmeye çalışmıştır. Yine Donbas bölgesindeki mevcudiyetini de takviye etmiştir. Rusya'nın temel amacı ilk kez 1990'lı yıllarda geliştirdiği Yakın Çevre Doktrini'nde ifade ettiği üzere kendi toprağı olarak gördüğü ve benimsediğı eski Sovyet sınırları ve nüfuz alanına dönmektir. Bunu da zamana yayarak yapmak amacındadır.

■ Mehmet Erkan KILLIOĞLU

2022 RUSYA-UKRAYNA SAVAŞI'NA GİDEN SÜREÇTE RUSYA'NIN BÖLGEDEKİ ASKERİ HAZIRLIKLARI

KAYNAKÇA

"Russia Moves Nuclear-capable Missiles into Kaliningrad", *Reuters*, <https://www.reuters.com/article/us-russia-usa-missiles-confirm/russia-moves-nuclear-capable-missiles-into-kaliningrad-idUSKCN1280IV>, (Erişim Tarihi: 19.08.2022).

BARTLES, Charles K., "Getting Gerasimov Right", *Military Review*, 2016, s. 30-38.

BRZEZINSKI, Zbigniew, *The Grand Chessboard, American Primacy and Its Geostrategic Imperatives*, Basic Books, New York 1997.

BUBA, Tatiana, *Russo-Ukrainian Relations: Sevastopol and the Black Sea Fleet*, The Elliott School of International Affairs at George Washington University, Washington 2010.

COHEN, Ariel-Robert E. Hamilton, *The Russian Military and the Georgian War: Lessons and Implications*, Strategic Studies Institute, US Army War College, Carlisle, PA 2011.

CORTEN, Oliver, "The Russian Intervention in the Ukrainian Crisis: Was Jus Contra Bellum Confirmed Rather Than Weakened?", *Journal on the Use of Force and International Law*, 2(1), 2015, s. 17-41.

DENI, John R., "NATO Must Prepare to Defend Its Weakest Point-The Suwalki Gap", *Foreign Policy*, <https://foreignpolicy.com/2022/03/03/nato-must-prepare-to-defend-its-weakest-point-the-suwalki-corridor/>, (Erişim Tarihi: 22.08.2022).

DONNELLY, Christopher N., *Red Banner: The Soviet Military System in Peace and War*, Jane's Information Group, Coulsdon, Surrey 1988.

GERASIMOV, Valery, "The Value of Science is in the Foresight, New Challenges Demand Rethinking the Forms and Methods of Carrying Combat Operations", *Military Review*, 2016, s. 23-29.

ULUSLARARASI KRİZ VE SİYASET ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

GLANTZ, David M., *Operational Art and Tactics*, Defense Technical Information Center, Fort Leavenworth, Kansas 1988.

GRAU, Lester W.-Charles K. Bartles, *The Russian Way of War, Force Structure, Tactics, and Modernization of the Russian Ground Forces*, Foreign Military Studies Office, Fort Leavenworth 2016.

GREEN, James A., vd., "Russia's Attack on Ukraine and Jus Ad Bellum", *Journal on the Use of Force and International Law*, 9(1), 2022, s. 4-30.

HARRIS, Catherine ve Frederick W. Kagan, *Russia's Military Posture, Ground Forces Order of Battle*, Institute for the Study of War, Washington 2018.

HOLCOMB, Franklin, "The Kremlin's Irregular Army: Ukrainian Separatists Order of Battle", *The Institute for the Study of War*, <https://www.understandingwar.org/backgrounder/kremlin%E2%80%99s-irregular-army-ukrainian-separatist-order-battle>, (Erişim Tarihi: 18.08.2022).

JONES, Seth G., "Russia's Ill-fated Invasion in Ukraine", *CSIS*, <https://www.csis.org/analysis/russias-ill-fated-invasion-ukraine-lessons-modern-warfare>, (Erişim Tarihi: 02.08.2022).

KAGAN, Frederick W., "The Rise and Fall of the Soviet Operational Art, 1917-1941", Robin Higham-Frederick W. Kagan, der., *The Military History of Soviet Union*, Palgrave Macmillan, New York 2002, s. 79-92.

KILLIOĞLU, Mehmet Erkan, "Rus Gönüllü Savaşçılar ve Rusya'da Özel Askeri Şirketlerin Ortaya Çıkışı", *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 32(2), 2022, s. 635-648.

KUZIO, Taras-Jennifer D. Moroney, "Ukraine and the West: Moving from Stability to Strategic Engagement", *European Security*, 10(2), 2001, s. 111-126.

LAKOMY, Miron, "The Game of Ukraine: Conflict in Donbass as an Outcome of the Multilayered Rivalry", *Politeja*, 45, 2016, s. 279-316.

2022 RUSYA-UKRAYNA SAVAŞI'NA GİDEN SÜREÇTE RUSYA'NIN BÖLGEDEKİ ASKERİ HAZIRLIKLARI

LEONOV, Viktor, *Blood on the Shores: Soviet Naval Commandos in World War II*, Naval Institute Press, Annapolis 1993.

LETZING, John, "The Suwalki Gap: Why This Small Part of Europe Could Have Global Implications" *World Economic Forum*, <https://www.weforum.org/agenda/2022/07/suwalki-gap-russia-belarus-lithuania-sanctions-ukraine/>, (Erişim Tarihi: 22.08.2022).

LEWIS, David, "Russia's Strategic Deterrence in Ukraine", *Security Insights*, George C. Marshall European Center for Security Studies, <https://www.marshallcenter.org/en/publications/security-insights/russias-strategic-deterrence-ukraine-0>, (Erişim Tarihi: 18.08.2022).

MAGOCSI, Paul Robert, *A History of Ukraine: The Land and Its Peoples*, University of Toronto Press, Toronto 2010.

MAGOCSI, Paul Robert, *Historical Atlas of Central Europe*, Washington University Press, Seattle 2002.

MAGOCSI, Paul Robert, *The Roots of Ukrainian Nationalism: Galicia as a Ukraine's Piedmont*, University of Toronto Press, Toronto 2002.

MAGOCSI, Paul Robert, *Ukraine: An Illustrated History*, University of Toronto Press, Toronto 2014.

MAGOCSI, Paul Robert-Geoffrey J. Matthews, *Historical Atlas of East Central Europe*, Washington University Press, Seattle 1995.

MAJUMDAR, Dave, "U.S. Air Force Fears Russia's Lethal S-400 in Europe", *The National Interest*, <https://nationalinterest.org/blog/the-buzz/us-air-force-fears-russias-s-400-europe-14883>, (Erişim Tarihi: 19.08.2022).

MITROKHIN, Nikolay, "Infiltration, Instruction, Invasion: Russia's War in the Donbass", *Journal of Soviet and Post-Soviet Politics and Society*, 1(1), 2015, s. 219-250.

ULUSLARARASI KRİZ VE SİYASET ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

NICHOL, Jim, *Russian Military Reforms and Defense Policy*, CRS Report for Congress, Congressional Research Service, 2011.

PIERCE, William G., *Span of Control and the Operational Commander: Is it More Than Just a Number?*, School of Advanced Military Studies, United States Army Command and General Staff College, Fort Leavenworth, Kansas 1991.

RAHİM, Zamira, "The Suwalki Gap: The Most Vulnerable Stretch of Land in Europe", *Time Magazine*, <https://time.com/4675758/suwalki-gap-europe-photos/>, (Erişim Tarihi: 22.08.2022).

ROMANIUK, Anatolii-Vitalii Lytvyn, "Historical and Current Geopolitical Positioning of Ukraine: Is It Central or Eastern Europe?", *Politeja*, 6(57), 2018, s. 149-167.

RUSSEL, Martin, *Russia's Armed Forces: Reforms and Challenges*, European Parliamentary Research Service, 2015.

SAKMAN, Tolga, "Rusya-NATO Krizinde Hazır Cephe: Suwalki Koridoru", *DİPAM*, <https://dipam.org/rusya-nato-krizinde-hazir-cephe-suwalki-koridoru/>, (Erişim Tarihi: 22.08.2022).

SHLAPAK, David A.-Michael Johnson, *Reinforcing Deterrence on NATO's Eastern Flank: Wargaming the Defense of the Baltics*, Rand Corporation, Santa Monica, CA 2016.

SUKHANKIN, Sergey, "Russian Electronic Warfare in Ukraine: Between Real and Imaginable", *Eurasia Daily Monitor*, <https://jamestown.org/program/russian-electronic-warfare-ukraine-real-imaginable/>, (Erişim Tarihi: 18.08.2022).

ŞİRİN, İbrahim Murat, "Öncesi ve Sonrası ile Ukrayna'da Maidan Süreci", İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul 2019.

2022 RUSYA-UKRAYNA SAVAŞI'NA GİDEN SÜREÇTE RUSYA'NIN BÖLGEDEKİ ASKERİ HAZIRLIKLARI

TEKTAŞ, Elif, "Baltıkların Anahtarı: Suwalki Koridoru", ANKASAM, <https://www.ankasam.org/baltiklarin-anahtari-suwalki-koridoru/>, (Erişim Tarihi: 22.08.2022).

THORNTON, Rod, *Military Modernization and Russian Ground Forces*, Strategic Studies Institute, US Army War College, Carlisle, PA 2011.

STRUCTURED ABSTRACT

At the end of August 2014, various news and began to appear in the Russian opposition's printed and electronic media that there were concrete evidences founded that Russian soldiers actually participated and died in the conflict in Ukraine. At the beginning it was low-intensity and limited conflict, which started in the Donbas region of Ukraine in the spring of the same year and concentrated especially in Donetsk and Luhansk (or Luhansk) sectors, where the Russian speakers consists the majority of the population, has been become one of the important security problems that occupied the international political system.

For this reason, the Russian Federation, that was increasingly worried that she was surrounded by the West, and thinks that NATO permanent presence would pose an imminent threat. So that Russia has choose to intervene to Ukraine, just as she did in 2008 to Georgia. But as it was mentioned before, that intervention was limited to the Donbas region at the beginning in order to limit the reaction of the West at that time.

The Russian Federation entered into a de facto war with Ukraine with the start of conflicts in the Donbas region in 2014, and then the occupation and annexation of Crimea in 2015. Following those moves Russia choose to increase military involvement in the conflict and tried to end this process with a general invasion of Ukraine which started in February 2022. However, the planned military campaign and the situation emerged on the battlefield were quite different from each other, and there were an unexpected resistance against the invasion forces. That resistance caught Russian forces in surprise because Kremlin thought that the invasion will lasted in a very short time.

When looking at the geographical location of Ukraine, it will be seen that the country is in Eastern Europe. However, a country's geographical location or its location on the map is not sufficient by itself to confirm its

2022 RUSYA-UKRAYNA SAVAŞI'NA GİDEN SÜREÇTE RUSYA'NIN BÖLGEDEKİ ASKERİ HAZIRLIKLARI

orientation. In order to determine this orientation, the historical, political and geopolitical orientations of the country should also be taken into account. At this point, the issue of Ukraine's orientation begins. The issue of the inclusion of the country in the European continent as an Eastern or Central European state is still problematic. Russia also does not accept the fact that Ukraine is a separate state due to their common religious and cultural heritage, and the geopolitical reasons mentioned in the above.

The historical and cultural differences inside the Ukraine are also effective in the Ukraine's orientation issue, and this situation prepares the ground for Russia to claim rights in the whole country or at least in the Donbas region. Because the eastern and southern regions of the country have historically been open to Russian influence. The western part of the country, the right side of the Dnipro River, Pravoberezhzhia in Ukrain, is close to Central Europe in terms of history, politics and thought. One of the most well-known advocates of this claim is Paul Robert Magocsi. The middle part and left bank of the Dnipro River, Livoberezhzhia, has historically been under Byzantine, Mongolian, Ottoman and lastly Russian rule. This is the starting point for Russia's claims.

Trying to legitimize all its de facto actions with the claim of protecting the existence and rights of ethnic Russians in the post-Soviet space, Russia has also successfully used the attempt for the abolition of Russian as an official language in Ukraine for its own propaganda and tried to use it as an opportunity to strengthen its unofficial presence in Donbas. As a result, official, paramilitary and volunteer Russian forces began to flow to Donbas and Crimea. Russia claimed that its forces came to Ukraine at the request of the former President Yanukovich. The Republic of Crimea and Sevastopol was proclaimed on March 11, and Russia immediately recognized this independence declaration.

ULUSLARARASI KRİZ VE SİYASET ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

With the referendum held 5 days later, Crimea was annexed to Russia. In addition, at the end of March of the same year, some of the local leaders and opinion leaders in Odessa, Donetsk and Lugansk declared that they did not accept the new government in Kiev as the legitimate ruler of the country. Following this, on April 6 and 27, respectively, Donetsk and then Lugansk or Luhansk region declared their independence from Ukraine. These two regions were united on May 24 under the name of the Union of People's Republics or New Russia. Upon these developments, in January 2015, it was accepted by the international public opinion to impose economic sanctions against Russia, especially the by Western countries.

However, it should have been thought that these sanctions would be sufficient and effective. So Russia's invasion of Ukraine, just like the Crimea issue, seems to have caught the Western European countries completely unprepared, excluding the USA and England. Just like the occupation and annexation of Crimea, Russia, which thought that it would seize the country in a short time with a fait accompli, prepared for a short-term and rapidly developing military campaign. However, it can be said that Russia, which faced an unexpected reaction and resistance, now has a war of attrition that will continue in the medium and long term.

At this point, the Russian Federation, which does not want to lose the Kaliningrad oblast, which is the only Russian territory in the European continent, and aims to re-establish its influence and rule in the former Soviet sphere, does not hesitate to threaten Poland and the Baltic countries (Estonia, Latvia and Lithuania), which are now NATO members. However, entering a second conflict in the Baltic region after the situation in Ukraine will bring along a very risky situation for Russia, especially after Finland and Sweden's will to join NATO. Again, Russia has organized its

2022 RUSYA-UKRAYNA SAVAŞI'NA GİDEN SÜREÇTE RUSYA'NIN BÖLGEDEKİ ASKERİ HAZIRLIKLARI

military structure in Eastern Europe according to a quick and short-term attack against Ukraine since 2014. Russia changed its military structure in this region according to the attack it planned and took action when it thought the time was right.